
Каменецька Влада Володимирівна
магістрантка
Київський університет культури, Україна

ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОГРАМИ ЮНЕСКО: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ОГЛЯД

У сучасному світі комунікація та інформація є рушійними чинниками прогресу, сприяє підвищенню рівня та якості життя, інформація є одним з головних пріоритетних ресурсів для людства, та виступає стратегічним ресурсом держави, використання якого не поступається традиційним ресурсам. Саме тому, доступ до інформації стає провідним чинником соціально – економічного розвитку держави.

В сучасних умовах, які характеризуються збільшенням числа міжкультурних конфліктів, розрив між розвиненими країнами і країнами, що розвиваються тільки поглиблюється.

Саме інформаційно – комунікаційні технології дають нові можливості розвитку для людей в усьому світі. Проте, ще досить велика кількість країн, переважно тих, що менш розвинені, (країни Латинської Америки, Африки, Південної і Південно – Східної Азії, Арабські країни) не мають повноцінного доступу до інформації. Це зменшує їх шанси та гальмує перспективу на довгостроковий та постійний розвиток.

Актуальність розвитку інформаційних програм ЮНЕСКО в Україні обумовлена, передусім, загальносвітовою тенденцією становлення глобального інформаційного простору та спрямуванням України до європейської інтеграції [5].

У контексті програмної діяльності щодо інформації та комунікації, ЮНЕСКО спрямовує свої зусилля на:

- забезпечення вільного доступу до інформації;
- створення умов, за яких інформаційне суспільство гарантує право невтручання у приватне життя;
- включення у глобальне інформаційне поле незахищених верств міжнародної спільноти;
- забезпечення культурного плюралізму.

Стратегія ЮНЕСКО на XXI століття визначають два напрями :

1. Вільне вираження поглядів, яке включає:

- свободу поглядів;
- інформацію, засоби інформації і суспільство;
- етичні, правові і соціально – культурні проблеми інформаційного суспільства.

2. Ліквідація розриву в сфері комунікації та інформації:

- розвиток комунікації;
- розвиток «інфраструктури» [1].

Інформаційні програми ЮНЕСКО спрямовані на розвиток та поширення інформації, застосування нових технологій, забезпечення безперервного розвитку у продовж життя. Задля реалізації цієї мети, Організацією здійснюються ряд програм, зокрема: на 21-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО , яка відбулася у 1980 році в Белграді була заснована Міжнародна програма розвитку комунікацій. Метою якої є надання підтримку засобам масової інформації, та підтримка проектів щодо захисту плюралізму ЗМІ, свободі вираження думок та використанню нових технологій [2].

У 1992 році ЮНЕСКО заснувало програму «Пам'ять Світу». Поштовхом до створення була зростаюча ймовірність назавжди втратити цінну інформацію, яка становить

основу людських знань, його самосвідомість, історію і цінності. Організація прагне звернути увагу урядів, та інших відповідних установ, включаючи широку громадськість, на важливість збереження інформації для сьогодення, та майбутніх поколінь. Документальна спадщина – це пам'ять людства, яка постійно знаходиться під загрозою неповоротного зникнення.

Тому, головним завданням є збереженні документальної спадщини, яка має світове значення. Безумовно, на другому місці – забезпечення доступу до цієї спадщини задля максимально можливого числа людей, при використанні найбільш відповідних технологій. Керуючись саме цими причинами була створена програма «Пам'ять світу», в рамках якої вживаються заходи щодо збереження документальної та аудіовізуальної спадщини. Ключова ідея даної програми полягає в тому, що всесвітня документальна спадщина людства є загальним надбанням та має оберігатися, захищатися і бути доступно для всіх на постійній основі і без будь – яких перешкод.

Збереження і доступ до інформації, а також її поширення залежать від довговічності документів і відтворюваності їх змісту. Розвиток технологій часто призводить до значного зниження міцності і довговічності документів. Прикладом слугують відомі всім глиняні таблички, які мають можливість зберігатися не одне тисячоліття, на противагу їм, аудіовізуальні документи можуть бути придатні до використання лише кілька десятиліть, а термін служби цифрових носіїв не перевищить і десяти років [2].

Визнання за необхідне збереження цифрової документальної спадщини призвело до прийняття «Хартії ЮНЕСКО про збереження цифрової спадщини», яка складається з дванадцяти статей: (сфера охоплення, доступ до світової спадщини, загрози втрати, необхідність чітких дій, забезпечення наступності цифрової спадщини, розробка стратегій і політики, відбір того що підлягає збереженню, збереження цифрової спадщини, збереження культурної спадщини, ролі та відповідальність, партнерство та співпраця, роль ЮНЕСКО), [3] та спільної Ванкуверської декларації ЮНЕСКО і Університету Британської Колумбії з питань оцифрування і забезпечення довготривалого збереження [7].

Метою Програми є забезпечення збереження світової документної спадщини та забезпечення відкритого доступу користувачів до цих ресурсів.

У 2000 – му році була розроблена Міжурядова програма «Інформація для всіх». В основі лежить концепція яка демонструє світ, у якому доступ до інформації, яка безумовно є найнеобхіднішим елементом культурного розвитку, та удосконалення навичок вирішення важливих життєвих проблем – буде мати кожна людина. Також увага приділена питанням міжнародного співробітництва та взаємодопомоги у процесі «створення інформаційного суспільства для всіх».

Програма «Інформація для всіх» має бути платформою для обговорення питань політики, шляхом сприяння розробці керівних принципів для прийняття заходів в області доступу до інформації та знань, в інтересах забезпечення рівноправної участі у житті суспільства знань.

Вона сприяє аналітичному осмисленню і обговоренню на міжнародній арені етичних, правових та соціальних викликів, що пов'язані з інформаційним суспільством. Програма успішно працює над питаннями створення основи для політичних стандартів, міжнародних стратегій та передової практики з шести пріоритетних областей.

В рамках реалізації програми, у співпраці з Університетом ООН, було розроблено два інформаційних ресурси в цій області: «Довідник з питань політики створення товариств знань» та «Бібліотеку літератури з питань політики створення товариств знань», що представляє собою добірку великого числа цільових досліджень.

Ці посібники містять загальну інформацію і докладні керівні принципи, що стосуються політики створення товариств знань, які підкріплюються прикладами, що включають здійснення державної політики, процеси, механізми і джерела інформації на

різних рівнях. Ці ресурси, можуть бути адаптовані до реалій різних країн, що знаходяться в різних умовах і на різних рівнях розвитку, служать практичним керівництвом для підготовки та оновлення пропозицій щодо політики створення товариства знань.

Загальний доступ до інформації є необхідною умовою для створення товариств знань. Протягом всієї історії бібліотеки і архіви зберігали документальну спадщину людства. Однак у світі, який в більшій мірі формують цифрові технології, традиційні зберігачі інформації (бібліотеки, архіви та музеї) повинні докладати зусиль до того, щоб не відстати від швидкого зростання її об'єму.

Діяльність в рамках пріоритету «Збереження інформації» перш за все здійснюється шляхом зміцнення і поглиблення принципів, які лежать в основі програми «Пам'ять світу» (але не обмежуючись її регістрами) і які служать в якості каталізаторів для залучення уваги осіб, які приймають рішення, та широкому загалу [6].

Висновки. Ознайомившись з ретроспективним оглядом програмної діяльності ЮНЕСКО у сфері інформації та комунікації, історичними аспектами створення програм : «Пам'ять світу», «Інформація для всіх», Міжнародною програмою «розвитку комунікацій», ми приходимо до висновку, що розвиток даної сфери був пріоритетним протягом усього часу існування Організації, з моменту створення по сьогодні.

Список використаних джерел:

1. Бондар І. (2014). Лекція "Діяльність ЮНЕСКО в галузі комунікацій". Вилучено http://www.lac.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/MEV/Bodnar/Kaf_MEV_Bodnar_Lecture_Mizh_Inf_4.pdf.
2. Збереження інформації. Вилучено з: <https://ru.unesco.org/themes/sohranenie-Infomacii>.
3. Хартія ЮНЕСКО про збереження цифрової спадщини. (2003). – Вилучено з: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/digital_heritage_charter.shtml
4. Гриценко В.І. & Чарчян С.П. (2016). ЮНЕСКО – 70: висновки, стан, перспективи. С. П. Чарчян (ред.). Київ: Друкарня видавничого дому "Академперіодика" НАН України.
5. Юрченко О.А. (2014). Реалізація програми ЮНЕСКО «Інформація для всіх» в Україні. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, (3), 66-71. Вилучено з: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2014_3_13
6. Information for All Programme: consolidating information and knowledge societies; empowering peoples and nations. (2017). Вилучено з: <http://unesdoc.unesco.org/images/0025/002599/259991r.pdf>.
7. UNESCO/UBC VANCOUVER DECLARATION The Memory of the World in the Digital Age: Digitization and Preservation. (2012). Вилучено з: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/mow/unesco_abc_vancouver_declaration_en.pdf].